A magyar rendvédelmi szervezetek története

EGY KÖNYVSOROZAT ELSŐ HAT KÖTETÉRŐL

Bencsik Péter:

A MAGYAR ÚTI OKMÁNYOK TÖRTÉNETE 1867–1945

című könyve olyan témát dolgoz fel, amelyről még nem publikáltak. Pedig a modern értelemben vett útlevél Magyarországon 2003-ban 100 éves. Éppen 1903-ban alkotott törvényt az országgyűlés a magyar útlevélről. A 100 esztendő alatt jelentős változásokon ment keresztül a magyar útlevél, számos változata fejlődött ki, illetve halt el.

A mű nem csupán az útlevelek hatályát és az azokhoz jutás lehetőségeit tárja fel a változó szabályozások tükrében, hanem a legfontosabb formai jegyeket is bemutatja. Nem feledkezett el a szerző a járulékos okmányok és űrlapok (statisztikai lap, stb.) ismertetéséről sem.

A fogalom-magyarázat, a jól rendszerezett információ, a fejlődési folyamat tendenciáinak és periódusainak, valamint jellemzőinek megfogalmazása, a logikus szerkezeti felépítés alkalmassá teszi a művet ara, hogy a felsőoktatás hallgatói hasznos tankönyvként forgassák az alkotást.

A könyv értékeit gyarapítja, hogy a szerző nem csupán a magyar határátlépési úti okmányok száraz bemutatására törekedett, hanem azokat szélesebb vizsgálódás tárgyává tette, továbbá ismerteti az országgyűlési viták lényegét, a szakmai körök álláspontjait, és nem utolsósorban azt a társadalmi, politikai, gazdasági, kulturális közeget, amelyek az adott szabályozást eredményezték.

Köpf László:

FEJEZETEK A MAGYAR VÁMIGAZGATÁS ÉS A PÉNZÜGYŐRSÉG TÖRTÉNETÉBŐL

című alkotása eddig feltáratlan területet mutat be. A polgári magyar állam rendvédelmi testületei történetének megismertetését vállaló sorozatba illeszkedik a mű.

A magyar pénzügyről és pénzügyigazgatásról már több alkotás – köztük tudományos fokozatszerző disszertációk is – született. A magyar pénzügyőrség és vámhivatalok történetének feldolgozása azonban e könyv publikálásáig nem történt meg. Természetesen a Vám- és Pénzügyőrség szervezete számos propagandisztikus jellegű kiadvány létrejöttét támogatta. A kiegyezéstől a rendszerváltozásig terjedően a magyar pénzügyőrség és vámhivatalok történetét azonban tudományos igényességgel első ízben Köpf László műve tárja fel.

A vizsgált időszak magyar államapparátusának formálódása és működése nem csupán a szakmai értékek függvényében alakult. Erőteljesen éreztették ebben a szférában akaratukat az éppen hatalmi pozícióban lévő politikai irányzatok vezetői.

Hazánk történelmi fejlődéséből adódóan a magyarországi államszerkezet vál-

toztatásairól nem minden esetben az országon belül döntöttek. A különböző politikai szférák érdekeinek érvényre juttatásától átszőtt magyar állami struktúra változásait nem könnyű politikamentesen, prekoncepcionalitásoktól függetlenül a történelmi objektivitás talaján állva feltárni. A szerzőnek azonban alapvetően mégis sikerült szakmatörténeti művet létrehozni, amelyben a politika, az őt megillető szerepnél nem kap nagyobb teret.

A tények rendszerezett ismertetése, a tendenciák érzékeltetése, a jól rendszerezett információ a periódusok és azok jellemzőinek bemutatása, valamint a logikus szerkezeti felépítés elősegíti, hogy a művet a hazai felsőoktatásban, mint tankönyvet bevezessék.

Parádi József:
Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben

A kiadvány a Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században című mű I. kötete. Ennek részeként olyan témát mutat be, amely elkerülte a kutatók figyelmét. A magyar pénzügy és pénzügyigazgatás történetének körében számos művet publikáltak, azonban szinte felderítetlen volt a pénzügyi szervek határőrizeti tevékenysége.

A gazdag tényanyagot rendszerezetten bemutató mű lényegében a magyar állam működésének egyik szakterületét tárja fel a dualizmus időszakában. A szerző figyelmét nem kerülték el azok a tapasztalatok sem, amelyek a vizsgált időszakban a terület működése során keletkeztek. Napjaink számára is figyelemre méltó lehet ez a tapasztalatanyag, amelynek egyik fontos összetevője, hogy miként lehet minimális létszámmal, új szervezet felállítása nélkül is eredményesen megvalósítani egy birodalmi határőrizetnek a Magyar Királyságra eső részét.

Ez a kötet is a magyar felsőoktatási tankönyvkínálat értékes részévé válhat. Erénye a teljességre törekvő forrás- és irodalomjegyzék, a vonatkozó, fontosabb jogszabályokat felsorakoztató szöveggyűjtemény-jellegű válogatás, valamint a magyar klasszikus hagyományokat követő jegyzetapparátus. A kötetbelső logikus felépítése, rendszerezett ismeretanyaga, a historiográfia és a periodizáció ugyancsak elősegítik azt, hogy a kötet hasznos tankönyve lehessen a felsőoktatásnak.

Parádi József munkája nem csupán didaktikailag alkalmas tankönyvnek, hanem hasznosítja a szakterület valamennyi, lényeges kutatási eredményét is. Hasznos olvasmánya lehet a szakterület jelenlegi művelőinek és mindazoknak, akiknek felelőssége a szakterület fejlesztése, alakítása.

Csendőrség a határőrizetben

címet viseli a II. kötet, amely a Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti tevékenységét tárja fel a dualizmus korában.

Egy érdekfeszítő történelmi korszak „történési" tendenciáinak kereszteződésében található a határőrizetre rendelt csendőrség tevékenységének összefoglalása. A nemzetállami keretek között ujjászerveződő magyar állam jogállami garanciákkal körbebástyázott egyik rendvédelmi szervezetének anatómiája e könyv. A témát három évtizede kutató, és a rendvédelem történetét negyed százada oktató szerző, biztos kézzel vezeti az olvasót a határőrizet jogi és történeti paneljei között; gazdag tényanyaggal és illusztrációs matériával teszi érthetővé és színessé a csendőrség történetének ezt

a szeletét. A könyv mögött több évtizedes oktatási tapasztalat, több tankönyv, jegyzet, kismonográfia és tanulmány, valamint tudományos konferencia és műhelyvita tanúsága áll.

A teljességre törekvő forrás- és irodalomjegyzék, a válogatott jogszabályközlés az elmélyülni vágyóknak mutat utat a további tanulmányokhoz, a chrestomatia (szöveggyűjtemény) oktatás-didaktikai szempontból szolgálja a hallgatók érdekeit.

A tankönyv publikálása egy eddig ritkaságszámba menő tananyaggal bővíti a rendvédelem-történet stúdiumának írott matériáját, segíti a mind több felsőoktatási intézményben folyó rendvédelem történeti-oktatást. Jóllehet, tankönyvet tart kezében az olvasó, a kötet nem csak ekként állja meg a helyét, de hasznos és értékes információkhoz juthat az is, aki csak érdeklődőként olvassa csupán.

Rendőrség a határőrizetben

A III. kötet a szerző több évtizedes kutatómunkájának eredménye. Műhelyvitákban érlelődött és a kutatótársak is egyetértettek tartalmával, amely letisztult, rendszerezett ismereteket dolgoz fel és tesz hozzáférhetővé. A gazdag tényanyag mellett – helyesen – nem direkt formában, hanem gondolkodásra serkentő módon helyezte el a szakterület korabeli tanulságait. A munka szerkezete, logikai vonalvezetése lehetővé teszi, hogy a figyelmes olvasó eredményesen gazdagodjon tapasztalati anyaggal.

A „Rendőrség a határőrizetben" a szakmai körök érdeklődését is kiváltotta. Ezen túlmenően, színvonalas tankönyvként gazdagítja a felsőoktatást. A témának a tantervbe történő felvétele esetén, a hallgatók a szakterület legteljesebb kutatási eredményeit tartalmazó és feldolgozó szakkönyvhöz jutnak. Számot tarthat továbbá a témát hivatásszerűen művelők és az az iránt csak érdeklődők figyelmére is. A szakmai elmélyülést és az oktatásban való alkalmazást elősegíti a szinte teljességre törekvő bibliográfia és a szakszerű jogszabálygyűjtemény.

Suba János:
Magyarország államhatárainak változásai 1867-1947 között

című alkotása szintén hiányt pótló mű. A trianoni békediktátumról, illetve a történelmi és a Trianon utáni Magyarország határairól könyvtárnyi irodalom született. A határvonalakról, azok kitűzéséről, a végrehajtó szervezetről azonban még nem látott napvilágot átfogó mű.

A könyvből prekoncepciómentesen ismerkedhet meg az olvasó a határkitűzések objektív történelmi tényeivel és folyamataival. A magyar állam határainak alakulását a szerző új, szakmai szemszögből, egyrészt a hivataltörténet, másrészt a kartográfia-geodéziatörténet perspektívájából világítja meg. A könyv lényegében feldolgozza Magyarország államhatárainak változásait az elmúlt két évszázadban, a határkijelölés szervezeti kereteinek történetét, azoknak a térképeken és a terepen történő megjelenítési folyamatait és eredményeit.

A műben rendszerezett formában megjelenő számos fogalmi ismertető és információ az alkotásnak hasznos és tartalmas kiegészítője. Szerkezeti felépítése, szerkesztése, belső logikája kiválóan alkalmassá teszi, hogy a felsőfokú oktatásban, tankönyvként alkalmazzák. A téma sokszínű feltárása és elfogulatlan, politikamentes vizsgálata erénye a munkának.

Ebből adódóan a könyvet minden bizonnyal haszonnal fogják olvasni mindazok, akiket érdekel a Kárpát-medence XIX-XX. századi történelme.

★

„A magyar rendvédelmi szervezetek története" című új sorozat 2003-ban publikált első 6 kötete egy-egy tudományos, fokozatszerző disszertáció adaptációja.

A kötetek a szakterületük tükrében tartalmazzák a témakör valamennyi tudományos kutatási eredményét, a témaköröket illetően, alap irodalomnak tekinthetők.

A sorozat céljai közé tartozik a kiegyezéstől a rendszerváltásig terjedő időszak rendvédelmi szervezeteinek és szakszolgálati területeinek bemutatása. Mivel az 1867-től az 1990-ig terjedő időszakban 29 állami rendvédelmi testület működött – jórészt egymást követően – az országban, ezért a sorozat célját csak több éves kiadói munka után érheti el.

A könyveket a Tipico Design Kft. jelentette meg. A kiadó a magyar felsőoktatási intézményekben a tantárgycsoportot oktatókra, illetve a témakört kutatókra, valamint a növekvő hallgatói érdeklődésre tekintettel „A magyar rendvédelmi szervezetek története" címen kiadványsorozat létrehozásába kezdett azért, hogy a rendvédelem-történeti tárgyak számára színvonalas tankönyveket, szakkönyveket, segédanyagokat, adatbázisokat stb. hozzon létre.

A sorozattal biztosítani kívánta a tananyagot a magyar rendvédelem-történet megismeréséhez. Az ismeretanyag elsajátítása által lehetőség nyílik arra, hogy a jövő magyar értelmisége – elsősorban a közigazgatásban, az igazságszolgáltatásban, a rendvédelemben, illetve a történelem oktatásában tevékenykedő része – megismerje nemzeti fejlődésünknek ezt szeletét, annak tapasztalatait, az eredményeket és a balsikereket egyaránt.

A könyvek az Oktatási Minisztérium támogatásával, a Felsőoktatási Pályázatok Irodája által lebonyolított Felsőoktatási Tankönyv és Szakkönyv Támogatási Pályázat keretében jelentek meg. Megvásárolhatók, illetve megrendelhetők a kiadónál: Tipico Design Kft. 1126 Budapest, Böszörményi út 20-22. Tel.: 06-1-355-3991 vagy 06-1-355-0591. A kiadványok ára: 2200 forint kötetenként.

Dr. Suba János